

LIBRIS

Istoria României - istoria mea

We know
books

Magda Stan

Cărturari și cronicari

LECTURĂ
ȘI ACTIVITĂȚI

București
2018

Rezolvări: NE JUCĂM, ÎNVĂȚĂM!

Capitolul I

Pagina 16

1 – români, românii, români, Românească

2

3 – Autoevaluare

Capitolul II

Pagina 28

1 – Asocierile corecte sunt:
1-b
2-c
3-a

2 – Cuvântul eronat este „Asia”
(Corect: Europa)

3 – Autoevaluare

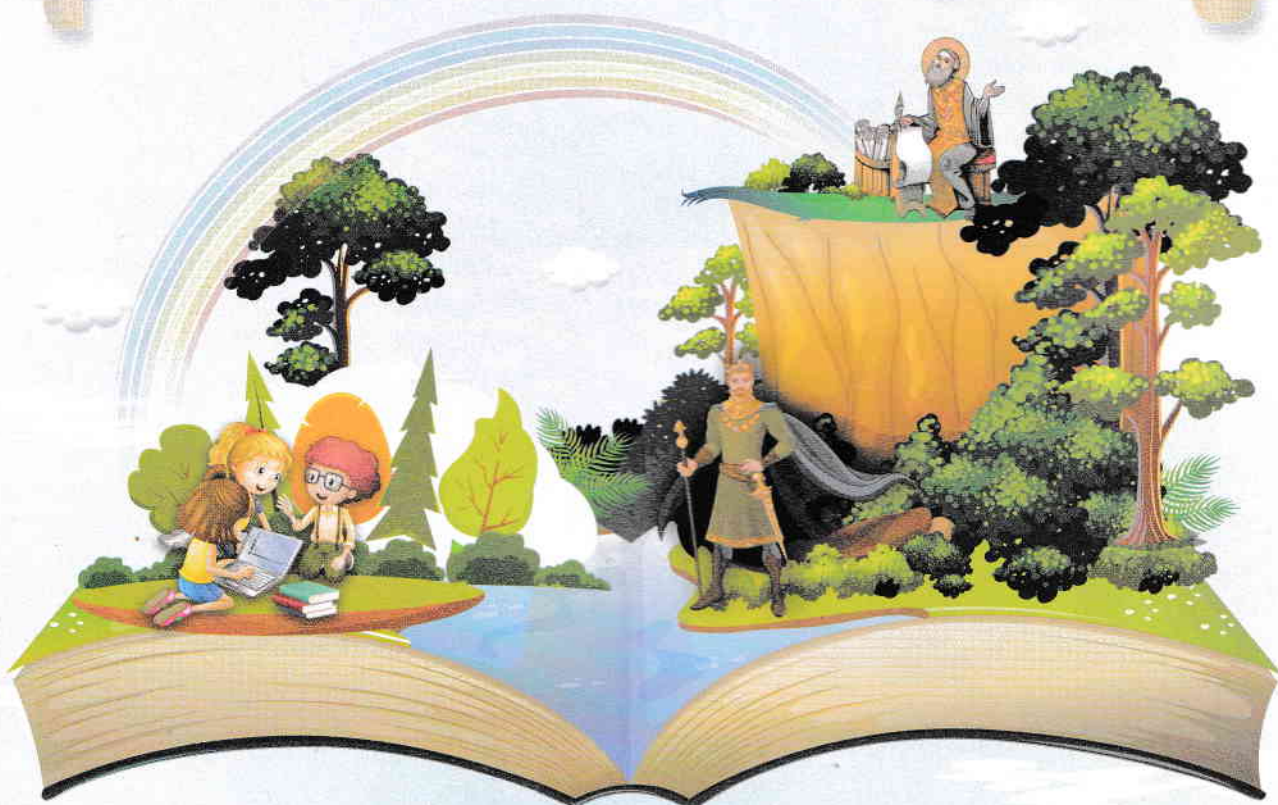

I. Cărturari și cronicari	4
Ne jucăm, învățăm!	16
II. Carte de învățătură	20
Ne jucăm, învățăm!	28
<i>Rezolvări: NE JUCĂM, ÎNVĂȚĂM!</i>	32

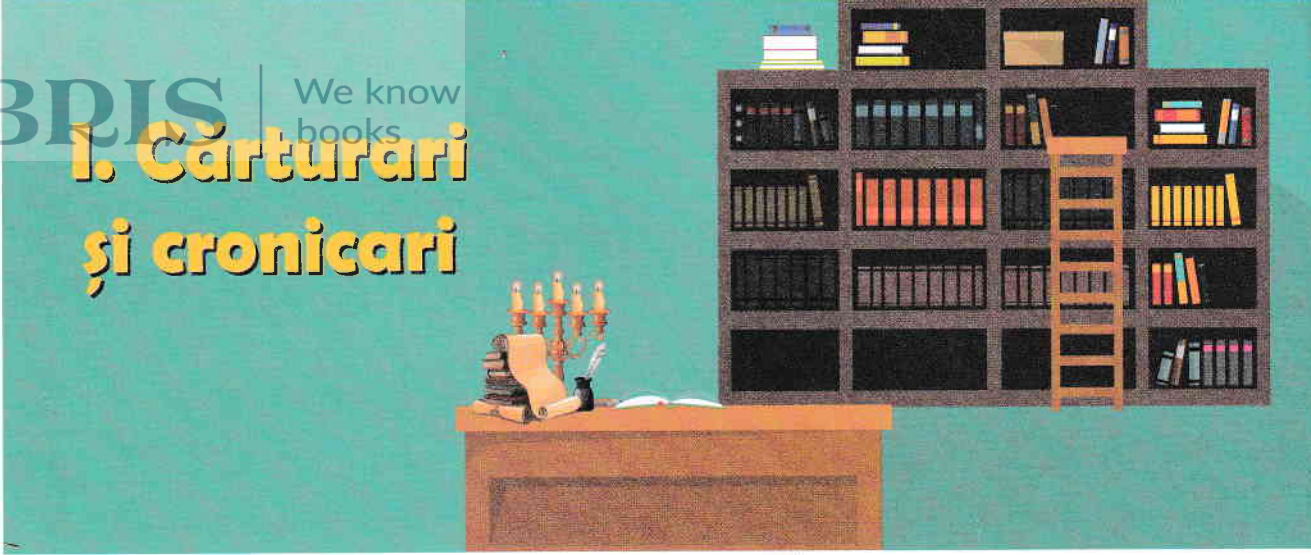
Cărturari și cronicari

- Cine au fost cei mai vestiți cărturari din Țările Române?
- Care este cel mai vechi document scris în limba română, păstrat până în prezent?
- Unde au fost înființate primele școli din spațiul românesc?

Istoria ascunde multe taine. Documentele, operele cărturarilor, vechile cronicari ne ajută să le descifrăm și să le înțelegem. Citește această carte și verifică-ți cunoștințele cu ajutorul aplicațiilor propuse. Vei descoperi că istoria este mai mult decât o poveste despre trecut!

I. Cărturari și cronicari

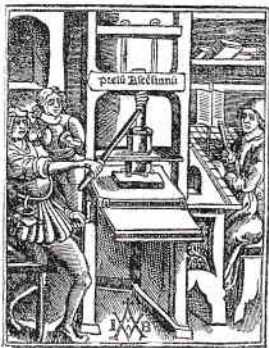
Ce înseamnă cărturar? Dar cronicar?

Un **cărturar** este un om învățat, un savant, care studiază un anumit domeniu al cunoașterii sau chiar mai multe. Cărturarii din Evul Mediu doreau să poată explica și înțelege lumea în care trăiau: natura înconjurătoare, istoria și geografia, alcătuirea cerului și multe altele. Asemenea savanți au trăit și în Țările Române. Printre aceștia s-au numărat Conrad Haas, Nicolaus Olahus, Apáczai Csere János, Georg Soterius, Johannes Honterus, Dimitrie Cantemir.

Știi că...?

În urmă cu peste 500 de ani, un german, Johannes Gutenberg, a inventat un mecanism (o presă) de tipărit, numit tiparniță. Astfel, au început să fie publicate primele cărți, care erau asemănătoare cu cele de azi. Prima tiparniță din Țările Române a fost instalată la Târgoviște, în anul 1508, iar primul tipograf a fost călugărul Macarie.

Tiparniță

De unde cunoaștem, în prezent, cum trăiau oamenii din Evul Mediu, cum erau organizate țările și cine le conducea, ce bătălii s-au purtat, cine le-a câștigat sau le-a pierdut? Unele informații ne sunt oferite de cercetările arheologilor, dar multe altele au rămas scrise în documentele vechi: acte de diferite feluri scrise la curțile domnești sau nobiliare, cărți scrise de învățații vremii și mărturii ale călătorilor străini care au trecut prin Țările Române și au povestit, în scrisori sau în cărți, despre cele văzute și trăite pe aceste meleaguri.

Cronicarul este, la rândul său, un cărturar, pentru că are cunoștințe vaste despre istorie, dar preocuparea acestuia este de a scrie în **cronica** sa (numită și **letopiseț**) despre o anumită perioadă istorică. Cronicarul relatează faptele în ordinea în care s-au întâmplat (cronologic) și se informează din documente, diverse urme ale trecutului sau amintiri ale celor care au trăit evenimentele respective. Istoria Țărilor Române poate fi cunoscută datorită strădaniilor unor cronicari precum Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce, Radu Greceanu, Radu Popescu.

Cărturarilor și cronicarilor le plăcea să citească, să scrie, să învețe limbi vechi, precum latina și greaca veche.

Scrieri din vremuri îndepărtate

Cele mai vechi scrieri medievale din spațiul românesc, păstrate până azi, datează din secolele XV-XVI. Printre acestea se numără *Tratatul despre moravurile, condițiile de viață și lipsa de considerație a turcilor* (atribuit unui anonim *Prizonier Transilvan – Captivus Septemcastrensis*), scris în secolul al XV-lea în limba latină și *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său, Teodosie*, lucrare elaborată de domnitorul muntean, Neagoe Basarab, la începutul secolului al XVI-lea, în limba slavonă. În privința documentelor în limba română, primul cunoscut este *Scrisoarea lui Neacșu din Câmpulung* (1521).

La fel ca în restul Europei, în Țările Române s-a scris vreme îndelungată în așa-numitele „limbi de cultură” – mai ales în latină, pe teritoriul Transilvaniei, respectiv în greacă și slavonă în Țara Românească și în Moldova. Până în Epoca Modernă, pentru textele scrise în limba română se utiliza alfabetul slavon (chirilic).

Scrisoarea lui Neacșu din Câmpulung către judele Brașovului, Hans Benkner, este cel mai vechi document scris în limba română, păstrat până azi. Ea datează din anul 1521.

Tetraevangheliarul de la Humor, dăruit de Ștefan cel Mare Mănăstirii Putna

Neagoe Basarab (domn al Țării Românești, 1512–1521)

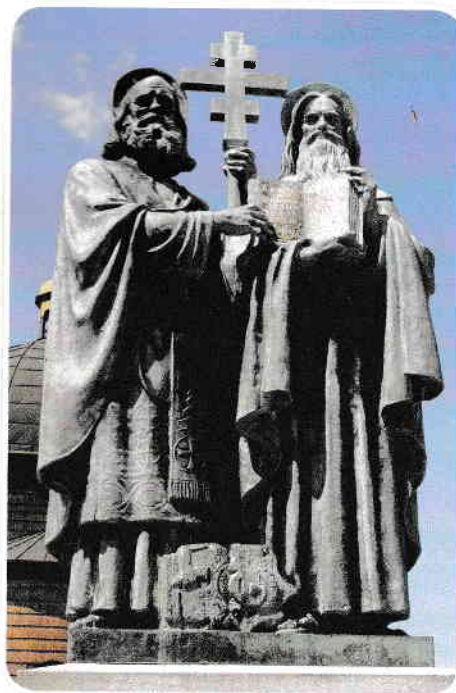

Alfabetul chirilic (slavon)

Unele dintre popoarele slave de astăzi, precum rușii sau bulgarii, utilizează alfabetul *chirilic* sau *slavon*. Acesta a fost realizat de doi călugări, frații Chiril și Metodi, în secolul al IX-lea, prin adaptarea alfabetului grecesc. În fiecare an, în Bulgaria, la data de 24 mai, se serbează ziua alfabetului *chirilic*, aceasta fiind o sărbătoare unică în lume.

Inscripție cu alfabet chirilic

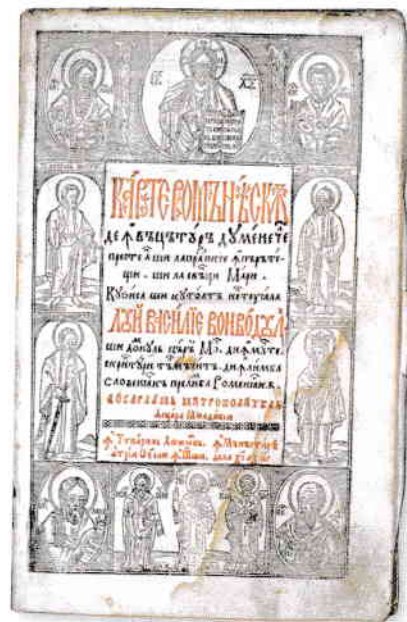
Chiril și Metodi,
creatorii alfabetului chirilic

Tipărirea cărților

În anul 1508, voievodul Țării Românești, Radu cel Mare (1495–1508), a adus la Mănăstirea Dealu, de lângă Târgoviște, prima tipografie. Cea dintâi carte tipărită în limba română, *Catehismul românesc*, a fost realizată la Sibiu, de Phillipus Pictor, în anul 1544. Activitatea diaconului Coresi la Brașov, între anii 1557 și 1582, unde acesta a tipărit circa 40 de cărți în limbile slavonă și română a contribuit la formarea limbii române literare.

Boieri și țărani
din Evul Mediu

„Cartea românească
de învățătură” sau „Cazania
mitropolitului Varlaam”, din
Moldova, a fost una dintre cele
mai importante cărți tipărite
în secolul al XVII-lea (1643).